

การบริหารความเสี่ยงเชิงพุทธบูรณาการ Integrated Buddhism Risk Management

วัฒน์ กล้วยาณพัฒน์กุล

Watthana kanlayapatthanakul

หมู่บ้านดีพร้อม 199/240 หมู่ 1 ต.นครสวรรค์ตก อ.เมือง จ.นครสวรรค์ 60000 โทร.088-5990988

199/240 Moo 1 Nakhon Sawan-Tok, Muang District Nakhon Sawan 60000

Mobile phone : 088-5990988

Email: Watthana2550@gmail.com

Received : March 9, 2018

Revised : May 2, 2019

Accepted : May 14, 2019

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของดัชนีพนธ์เรื่อง “การบริหารความเสี่ยงเชิงพุทธบูรณาการ” มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ ได้แก่ ๑) เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีการบริหารความเสี่ยง ๒) เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการบริหารความเสี่ยง ๓) เพื่อบูรณาการแนวคิด ทฤษฎีการบริหารความเสี่ยงด้วยหลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการบริหารความเสี่ยง ผลการวิจัยพบว่า การจัดการความเสี่ยง หรือการบริหารความเสี่ยง คือ การจัดการความเสี่ยง ทั้งในกระบวนการ ในการระบุ วิเคราะห์ ประเมิน ดูแล ตรวจสอบ และควบคุมความเสี่ยงที่สัมพันธ์กับกิจกรรม หน้าที่และกระบวนการทำงาน เพื่อให้องค์กรลดความเสียหายจากความเสี่ยงมากที่สุด และพุทธบัญญัติเกี่ยวกับการบรรพชาอุปสมบท ที่ได้กำหนดคุณสมบัติของพระอุปัชฌาย์และคุณสมบัติของผู้บวชนั้น และพุทธวิธีที่ทรงนำหลักพุทธธรรมมาใช้ในการเผยแผ่ ด้านการปกครอง และการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในพระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน ด้วยการนำแนวคิด ทฤษฎีการบริหารความเสี่ยงมาบูรณาการกับหลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการบริหารความเสี่ยง เพื่อการบริหารจัดการพุทธบริษัทให้เกิดความสามัคคี และเข้าถึงหลักคำสอน และเป็นการป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากการล่วงละเมิดพระวินัย การปกครองคณะสงฆ์ที่ปราศจากอคติ และการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งกับศาสนิกของศาสนาอื่น

คำสำคัญ : การบริหาร, ความเสี่ยง, พุทธบูรณาการ

Abstract

This academic paper is a Part of dissertation entitled “Integrated Buddhist Risk Management” has three objectives: 1) to study the concepts and theory of risk management; 2) to study the principles of *Buddha-Dhamma* that promote risk management and 3) to integrate the concept and theory of risk management by the principles of *Buddha-Dhamma* that promote risk management.

The research found that risk management is to management risk in processing, specifying, analyzing, assessing, monitoring and controlling risks that associated with activists, functions and working processes in order to reduce the damage as much as possible. Moreover, Buddha Canon about Buddhist ordination that has set the qualifications of preceptor and ordained person, and using Buddha – Dhamma in propaganda, administration and effective management to reduce risks that may happen in Buddhism by applying theory of risk with Buddha-Dhamma to promote risk management and non-bias administration and disseminate Buddhism which shrouds not being conflict with other religions.

Keywords : Integrated Buddhist, Risk, Management

บทนำ

พระพุทธศาสนา จัดเป็นองค์กรตามหลักของการจัดองค์กร เพราะมีองค์ประกอบ ๔ ประการ กล่าวคือ มีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย โครงสร้าง กระบวนการปฏิบัติงาน และมีบุคคลเป็นองค์ประกอบ ในการบริหารองค์กร กล่าวคือพระพุทธศาสนานั้น พระพุทธองค์ทรงใช้หลักการบริหารความเสี่ยงในหลาย ๆ ด้าน เช่น ทรงสอนให้พิจารณาร่างกายว่า ภิกษุทั้งหลาย ฐานะ ๕ ประการนี้ ที่สตรี บุรุษ คฤหัสถ์ หรือบรรพชิตต้องพิจารณาเนื่อง ๆ คือ สตรี บุรุษ คฤหัสถ์ หรือบรรพชิตควรพิจารณาเนื่อง ๆ ว่า

๑) เรามีความแก่เป็นธรรมดา ไม่ล่วงพ้นความแก่ไปได้

๒) เรามีความเจ็บไข้เป็นธรรมดา ไม่ล่วงพ้นความเจ็บไข้ไปได้ “หนุททานิ ภิกขเว อามนุตยา มิ วายธมฺมา สงฺขารอ ปุปฺปมาเทน สมฺปาเทถ”^๑ “ภิกษุทั้งหลาย บัดนี้ เราขอเตือนเธอทั้งหลายว่า สังขารทั้งหลาย มีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา เธอทั้งหลายจงทำหน้าที่ให้สำเร็จด้วยความไม่ประมาทเถิด”^๒

^๑ ดูรายละเอียด ใน อก.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๕๓/๘๘.

^๒ ที.ม. (บาลี) ๑๐/๑๐๘/๑๔๑.

^๓ ที.ม. (ไทย) ๑๐/๕๐/๙๐.

การประพาศิทธิคุณพระธรรมวินัยของพระภิกษุสามเณร จัดเป็นปัญหาที่วิกฤตที่สุดในปัจจุบัน เพราะพระภิกษุสามเณรเป็นส่วนหนึ่งของพุทธบริษัท ความศรัทธาของประชาชนที่มีต่อพระพุทธศาสนานั้น ส่วนหนึ่งเกิดจากการประพฤติปฏิบัติของพระภิกษุสามเณร หากท่านเหล่านั้นประพฤติผิดต่อพระธรรมวินัยแล้ว ย่อมมีผลต่อศรัทธาของประชาชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ปัญหาการประพาศิทธิคุณพระวินัยของพระภิกษุสามเณรนั้น พอจะสรุปสาเหตุได้ดังนี้ คือ

- ๑) พระภิกษุสามเณรในพระพุทธศาสนาของสังคมไทย มีพื้นฐานทางครอบครัวแตกต่างกัน
- ๒) มีระดับการศึกษาและสติปัญญาแตกต่างกัน
- ๓) เหตุจูงใจในการบรรพชาและอุปสมบทแตกต่างกัน
- ๔) การขอบรรพชาและอุปสมบท เป็นกระบวนการที่ทำได้ง่าย ไม่มีระเบียบในการปฏิบัติเป็นมาตรฐานเดียวกันในการพิจารณาและฝึกก่อนให้การบรรพชาและอุปสมบท
- ๕) พระอุปัชฌาย์ผู้มีอำนาจตามกฎหมายในการให้บรรพชาและอุปสมบท ไม่ได้อบรมสั่งสอนพระบวชใหม่ให้เท่าที่ควร มุ่งเน้นอดีตเรกแลกอันเกิดจากผู้บวชเป็นหลัก ควรมีมาตรการหรือมาตรฐานให้กับพระอุปัชฌาย์ทุกรูปได้นำไปเป็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจนกว่าที่เป็นอยู่
- ๖) เจ้าอาวาสที่มีหน้าที่ดูแลอบรมสั่งสอน แต่ไม่มีเวลาอันเนื่องจากการกิจต่าง ๆ
- ๗) สื่อมวลชนเสนอข่าวเกินความเป็นจริง ไม่มีความรับผิดชอบใด ๆ ทำให้พระภิกษุที่ดีตกเป็นจำเลยที่ถูกสังคมตัดสินผิดแล้ว โดยไม่มีโอกาสชี้แจงต่อสังคม

ในส่วนการบริหารบุคลากรทางศาสนาของพระพุทธเจ้านั้น ได้ทรงวางรูปแบบการปกครองสงฆ์ไว้เพื่อให้ประพฤติปฏิบัติร่วมกัน เมื่อพิจารณาถึงการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมของสงฆ์ นั้นหมายถึงมีการขยายตัวของพุทธบริษัทซึ่งมีจำนวนมากขึ้นตามลำดับ ดังนั้น การประพฤติปฏิบัติตามหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา ย่อมมีความแตกต่างกัน ทั้งทัศนคติ ความเชื่อ ความต้องการที่แตกต่างกันอันเนื่องมาจากการปฏิสัมพันธ์อย่างหนึ่งอย่างใด ซึ่งถือได้ว่าเป็นเรื่องปกติที่อาจจะเกิดขึ้นได้ ดังนั้น เมื่อมีข้อขัดแย้งเกิดขึ้นจึงต้องมีวิธีในการบริหารจัดการกับข้อพิพาทนั้น ๆ กรณีที่มีพระภิกษุประพฤติผิดนอกธรรมวินัย พระพุทธองค์จะตรัสรับสั่งให้มีการประชุมสงฆ์ ตรัสเรียกภิกษุผู้ก่อเหตุและทรงชี้โทษแห่งการประพฤติเช่นนั้น และทรงพระบัญญัติห้ามมิให้ภิกษุประพฤติเหตุดังกล่าวอีก ซึ่งการบัญญัติห้ามมิให้กระทำความผิดนั้น เรียกว่าพระบัญญัติ^๔ ทั้งนี้ ทรงวางวิธีการในการบริหารความเสี่ยงเพื่อใช้ในการระงับความประพฤติเสียหายของหมู่ภิกษุและภิกษุณี โดยใช้ อธิกรณสมถวิธี ซึ่งนับเป็นการบริหารจัดการความเสี่ยงอีกวิธีหนึ่ง

^๔ วิมล. (ไทย) ๑/๔๐/๒๕.

ผู้วิจัยต้องการศึกษาการบริหารความเสี่ยงที่พระพุทธเจ้าทรงใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างที่ทรงเผยแผ่พระพุทธศาสนา เช่น กรณีเกี่ยวกับการบรรพชาอุปสมบท การวางรูปแบบการปกครองสงฆ์ รวมถึงการใช้หลักพุทธธรรมบางหมวดมาใช้ในการบริหารคณะสงฆ์ เพื่อนำมาบูรณาการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับคณะสงฆ์ในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงพุทธวิธีการบริหารความเสี่ยงในพระพุทธศาสนาเถรวาท โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

๑. เพื่อศึกษาพันธกิจและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยง
๒. เพื่อศึกษาพุทธวิธีการบริหารความเสี่ยงในพระพุทธศาสนา
๓. เพื่อประยุกต์ใช้ในการบริหารความเสี่ยงของคณะสงฆ์ไทยในปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยจะรวบรวมข้อมูลชั้นปฐมภูมิ (Primary source) จากพระไตรปิฎก และข้อมูลชั้นทุติยภูมิ บทความ งานแปล และผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เมื่อได้ข้อมูลในส่วนนี้แล้ว ก็ได้นำมาศึกษาวิเคราะห์ถึงพุทธวิธีการบริหารความเสี่ยง ๓ ด้าน คือ

- ๑) ด้านการคัสตรรบุคลการสงฆ์
- ๒) ด้านการบริหารและการปกครอง
- ๓) ด้านการจัดการอธิกรณ์

ซึ่งผู้วิจัยได้จัดขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย (Research Process) ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษาแนวคิดเรื่องความหมาย ประเภท และองค์ประกอบของความเสี่ยง โดยแยกเป็นความเสี่ยงด้านการกลยุทธิ์ ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ ความเสี่ยงจากเหตุการณ์ภายนอก ความเสี่ยงด้านพระพุทธรูปปฏิมากรรม ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาความหมาย ลักษณะและประเภทของความเสี่ยงที่เกิดขึ้นสมัยพุทธกาล รวมถึงผลของพุทธวิธีการบริหารจัดการความเสี่ยงในสมัยพุทธกาล

ขั้นตอนที่ ๒ ศึกษาพุทธวิธีการบริหารความเสี่ยงในพระพุทธศาสนา ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาพุทธวิธีการบริหารความเสี่ยงด้านกลยุทธิ์ พุทธวิธีการบริหารความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ พุทธวิธีการบริหารความเสี่ยงด้านเหตุการณ์ภายนอก และพุทธวิธีการบริหารความเสี่ยงด้านการระงับอธิกรณ์ โดยจะศึกษาข้อมูลจากพระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา ปกรณ์วิเสส และเอกสาร รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ ๓ เป็นการสังเคราะห์รูปแบบพฤติกรรมวิธีการบริหารความเสี่ยง เพื่อนำมาบูรณาการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับคณะสงฆ์ในปัจจุบัน โดยแบ่งประเด็นเป็น ๒ ด้าน คือ ด้านการคัดสรรบุคลากรเข้าสู่พุทธบริษัท ด้านอุปชฌาย์วัตรและสัทธีการวัตร โดยนำหลักการบริหารความเสี่ยงตามหลักของ COSO ซึ่งมี ๕ องค์ประกอบ คือ

- ๑) การควบคุมการอุปสมบทของคณะสงฆ์ไทย (Control Environment)
- ๒) การประเมินความเสี่ยงเกี่ยวกับการอุปสมบท (Risk Assessment)
- ๓) กิจกรรมการควบคุมการอุปสมบท (Control Activities)
- ๔) ข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสารเกี่ยวกับการการอุปสมบท (Information and Communication)
- ๕) การติดตามและประเมินผลเกี่ยวกับการอุปสมบท (Monitoring) ของคณะสงฆ์ในสังคมปัจจุบัน จากนั้นจะได้สรุปเพื่อนำมาบูรณาการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับคณะสงฆ์ในปัจจุบัน

ขั้นตอนที่ ๔ อภิปราย และสรุปผลการวิจัยเพื่อตอบปัญหาการวิจัย ขั้นตอนนี้ได้นำข้อมูลที่ศึกษา มาทั้งหมดมาอภิปรายแล้วสังเคราะห์ออกมาเป็นองค์ความรู้ใหม่เพื่อตอบปัญหาการวิจัยที่ตั้งไว้ข้างต้น และเสนอแนวทางในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการตอบปัญหาตามบริบทของความเสี่ยงที่เกิดขึ้น ในพระพุทธศาสนา และเสนอแนวทางในการวิจัยต่อไป

ผลการวิจัย

๑. การบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO-ERM

กรอบการควบคุมภายในองค์ประกอบที่สำคัญของกรอบการบริหารความเสี่ยงเนื่องจากองค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO (The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission : COSO)^๕ ถูกพัฒนามาจากองค์ประกอบของการควบคุมภายในตามรายงานของ COSO ในปี พ.ศ.๒๕๓๕ ที่มีทั้งหมด ๕ องค์ประกอบ ดังนี้

- ๑) สภาพแวดล้อมของการควบคุม (Control Environment)
- ๒) การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)
- ๓) กิจกรรมการควบคุม (Control Activities)

^๕ เมธา สุวรรณสาร, เอกสารประกอบการสัมมนา การบริหารความเสี่ยง, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.itgthailand.com>, [มกราคม ๒๕๕๙]

^๖ จันทนา สาขากร, (ธันวาคม ๒๕๕๐). “COSO ERM กับงานตรวจสอบภายใน”, วารสารวิชาชีพบัญชี, ๓ (๘). ๗๕-๗๙.

๔) ข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication)

๕) การติดตามและประเมินผล (Monitoring)

COSO ได้ขยายจาก “สภาพแวดล้อมของการควบคุม” เป็น “สภาพแวดล้อมภายใน (Internal Environment)” ได้เพิ่มองค์ประกอบด้านการบริหารความเสี่ยง ๓ องค์ประกอบ คือ

๑) การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective Setting)

๒) การระบุเหตุการณ์ (Event Identification)

๓) การตอบสนองความเสี่ยง (Risk Responses)

โดยมีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ

๑) ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน (Effectiveness and Efficiency of Operation) เป็นวัตถุประสงค์ที่มุ่งเน้นให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ขององค์กร

๒) ความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน (Reliability of Financial Reporting) เพื่อให้ผู้ใช้รายงานทางการเงินขององค์กรที่เป็นบุคคลทั้งภายในและภายนอกได้ข้อมูลที่ถูกต้องไปใช้ในการตัดสินใจ

๓) การปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อกำหนด กฎระเบียบ และข้อบังคับ (Compliance with Laws and Regulations) เพื่อป้องกันมิให้องค์กรเกิดความเสียหายจากการละเว้นไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติผิดกฎหมาย ข้อกำหนด กฎ ระเบียบ และข้อบังคับขององค์กรเอง

จากองค์ประกอบของการควบคุมภายในแนวคิด COSO เดิมดังกล่าว ภายหลังจากเกิดเหตุการณ์ของบริษัทเอนรอน (Enron) ในประเทศสหรัฐอเมริกาล้มละลายได้มีการตื่นตัวหันมาพัฒนาระบบการดูแลกิจการให้มีความโปร่งใสมากขึ้นและเน้นถึงความสำคัญของการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพ COSO จึงได้พัฒนาปรับปรุงและขยายแนวความคิดของการควบคุมภายในโดยนำองค์ประกอบการควบคุมภายใน ๕ ประการ เดิมมาขยายขอบเขตให้กว้างขวางมากขึ้นและปรับใหม่ให้เหมาะสมและได้เน้นแนวคิดเรื่องกรอบการจัดการความเสี่ยงขององค์กร จึงเกิดเป็น COSO แบบใหม่ ที่เรียกกันว่า COSO-ERM (Enterprise Risk Management Integrated Framework : ERM)

การบริหารความเสี่ยงองค์กรตามแนว COSO-ERM คือ กระบวนการที่กำหนดขึ้นและนำไปใช้โดยคณะกรรมการฝ่ายบริหารและบุคลากรอื่น ๆ เพื่อกำหนดกลยุทธ์และใช้กับหน่วยงานทั้งหมดในองค์กร^๗ โดยได้รับการออกแบบมาเพื่อระบุเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อองค์กร รวมทั้งการบริหาร

^๗ จันทนา สาขาร, (ธันวาคม ๒๕๕๐), “COSO ERM กับงานตรวจสอบภายใน”, วารสารวิชาชีพบัญชี, ๓ (๘). ๗๕-๗๙.

ความเสี่ยงให้อยู่ในระดับความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้ (Risk Appetite) ทั้งนี้เพื่อให้ความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าองค์กรจะบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

๒. แนวคิด ทฤษฎีการบริหารความเสี่ยง

ความหมายของความเสี่ยงในมุมมองของนักวิชาการและองค์กรทั่วไป ดังนี้

ความเสี่ยง (Risk) หมายถึง เหตุการณ์ การกระทำใด ๆ ที่มีความไม่แน่นอน ซึ่งหากเกิดขึ้นจะมีผลกระทบในเชิงลบ ต่อวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กร หรือลดโอกาสที่จะบรรลุความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของแผนงาน^๘

ความเสี่ยง (Risk) หมายถึง โอกาสที่จะเกิดความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล ความสูญเปล่า หรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งอาจเกิดขึ้นในอนาคตและมีผลกระทบหรือทำให้การดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร ทั้งในด้านยุทธศาสตร์การปฏิบัติงาน การเงิน และการบริหารซึ่งอาจเป็นผลกระทบทางบวกด้วยก็ได้ โดยการวัดจากผลกระทบ (impact) ที่ได้รับและโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) ของเหตุการณ์^๙

การจัดการความเสี่ยง หรือการบริหารความเสี่ยง (Risk management) คือ การจัดการความเสี่ยงทั้งในกระบวนการ ในการระบุ วิเคราะห์ (Risk analysis) ประเมิน (Risk assessment) ดูแล ตรวจสอบ และควบคุมความเสี่ยงที่สัมพันธ์กับ กิจกรรม หน้าที่และกระบวนการทำงาน เพื่อให้องค์กรลดความเสียหายจากความเสี่ยงมากที่สุด อันเนื่องมาจากภัยที่องค์กรต้องเผชิญในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง หรือเรียกว่า อุบัติภัย (Accident)

ความเสี่ยง หมายถึง โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ซึ่งจะมีผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ สามารถวัดได้จากผลกระทบที่ตามมา (Consequences) และความเป็นไปได้ในการเกิด (likelihood) หรือกล่าวโดยง่ายว่า ความเสี่ยงคือสิ่งใดก็ตามที่เกิดขึ้นแล้วจะทำให้องค์กรไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้^{๑๐}

ความเสี่ยง หมายถึง โอกาสที่จะเกิดความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล ความสูญเปล่าหรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งอาจเกิดขึ้นในอนาคต และมีผลกระทบ หรือทำให้การดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายขององค์กร ทั้งในด้านยุทธศาสตร์ และปฏิบัติงาน การเงิน และการบริหาร ซึ่งอาจเป็นผลกระทบทางบวกด้วยก็ได้ โดยวัดจากผลกระทบ (Impact) ที่ได้รับและโอกาส

^๘ เมธา สุวรรณสาร, คู่มือการบริหารความเสี่ยงขององค์กร, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : [https:// itgethailand.wordpress.com/](https://itgethailand.wordpress.com/) [๑๕ มกราคม ๒๕๖๐].

^๙ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน, คู่มือบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน, (ม.ป.ท., ๒๕๕๔), หน้า ๒.

^{๑๐} Siri Thongsiri, Enterprise Risk Management and Internal Control Framework. Bangkok, 2003, [Online], Available : <http://ozthai.almni.in.th/do.> [10 December 2550]

ที่จะเกิด (Likelihood) ของเหตุการณ์^{๑๑} หรือโอกาสที่จะเกิดความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล ความสูญเสีย หรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ หรือการกระทำใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน ซึ่งอาจเกิดขึ้นในอนาคตและมีผลกระทบหรือทำให้การดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร ทั้งในด้านยุทธศาสตร์ การปฏิบัติงาน การเงินและการบริหาร โดยสรุปแล้ว ความเสี่ยงคือ โอกาสหรือเหตุการณ์ซึ่งไม่สามารถจะควบคุมให้เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการดำเนินการที่ตั้งไว้

พุทธวิธีที่ส่งเสริมการบริหารความเสี่ยง

การวางกฎระเบียบเกี่ยวกับการบรรพชาอุปสมบท นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญเพื่อการคัดกรอง และตรวจสอบบุคลากรขององค์กร เพื่อให้ได้มาเป็นศาสนทายาทที่มีคุณภาพคือพระอุปัชฌาย์ ผู้ที่ให้การอุปสมบทแนะนำข้อวัตรปฏิบัติ บทบัญญัติเกี่ยวกับพระธรรมวินัยที่ทรงอนุญาตและข้อห้ามมิให้ประพฤติปฏิบัติ และเพื่อนำมาซึ่งความเลื่อมใสแก่พุทธศาสนิกชนและความมั่นคงของพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยจะได้นำเสนอความเป็นมาของการบรรพชาอุปสมบทพอสังเขป ดังนี้

๑. การบรรพชาอุปสมบทของกุลบุตรในปฐมโพธิกาล

ในข้อนี้ ผู้วิจัยจะแสดงคุณสมบัติของกุลบุตร โดยกล่าวถึงการอุปสมบทของกุลบุตรในปฐมโพธิกาล ซึ่งมีคุณสมบัติสมบูรณ์แล้ว เป็นการอุปสมบทที่ยังไม่ก่อให้เกิดความเสี่ยง เพราะเป็นผู้มีความศรัทธาเป็นที่ตั้ง หรือเป็นผู้บวชด้วยความเคารพในพระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นผู้ที่พระพุทธเจ้าทรงประทานการบวชด้วยวิธีที่เรียกว่า เอหิภิกขุอุปสัมปทา เป็นต้น จัดว่าเป็นผู้ตั้งใจ มุ่งมั่นและเต็มใจในการบวช จึงมิได้สร้างความเสื่อมเสียให้เกิดขึ้นในพระพุทธศาสนา ดังจะได้ยกตัวอย่างเรื่องราวของท่านเหล่านั้น พอเป็นตัวอย่าง ดังนี้

๑) กุลบุตรผู้ได้สดับพระธรรมเทศนาแล้วพิจารณาและปฏิบัติ กาย วาจา ใจ ไปตามพระธรรมเทศนานั้นกระทั่งได้บรรลุเป็นพระอริยบุคคล เช่น พระปัญจวัคคีย์ เป็นต้น^{๑๒}

๒) กุลบุตรผู้ออกบวช เพราะจิตเล็งเห็นถึงความวุ่นวาย ความขัดข้องของการอยู่ครองเรือนว่าไม่เป็นที่ตั้งแห่งความสุขที่แท้จริง เช่น พระยสกุบุตร (ลูกชายมหาเศรษฐี) เป็นต้น^{๑๓}

๓) กุลบุตรผู้ออกบวชเพราะต้องการจะเรียนและพิสูจน์หลักธรรมที่ละเอียดลึกซึ้ง ของพระพุทธเจ้า เช่น พระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะ เป็นต้น^{๑๔}

^{๑๑} เจนเนตร มณีนาถ และคณะ, การบริหารความเสี่ยงระดับองค์กรจากหลักการสู่ภาคปฏิบัติ, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ชัมชิมเท็ม จำกัด, ๒๕๔๘), หน้า ๕.

^{๑๒} ดุราลัยเถิดใน วิ.ม. (ไทย) ๔/๑๒-๑๙/๑๘/๒๗.

^{๑๓} ดุราลัยเถิดใน วิ.ม. (ไทย) ๔/๒๕-๒๖/๓๑-๓๓.

^{๑๔} ดุราลัยเถิดใน วิ.ม. (ไทย) ๔/๖๒/๗๖-๗๗.

๔) กุลบุตรผู้ออกบวชด้วยจิตศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ เช่น พระมหากัสสปเถระ (ซึ่งเป็นอดีตผู้ใหญ่นบ้าน) เป็นต้น^{๑๕}

๕) กุลบุตรผู้ออกบวชเพราะได้ฟังธรรมและเพื่อลบล้างกรรมชั่วที่ตนได้เคยกระทำความ เพราะเกิดความสำนึกผิดกลับตัวได้ เช่น พระองคฺลิมาล^{๑๖} เป็นต้น

๖) กุลบุตรผู้ออกบวชเพราะรู้ตัวเองว่าอายุมากแล้วควรสละการครองเรือน แล้วบวชเพื่อทำตนให้บริสุทธิ์ เช่น ราชะพราหมณ์^{๑๗} เป็นต้น

การบวชในช่วงปฐมโพธิกาลนั้น คณะสงฆ์ยังไม่ได้ขยายตัวมากนัก การอุปสมบทจึงไม่เป็นเรื่องยุ่งยาก เพราะเป็นเพียงการเปล่งพระวาจาของพระพุทธเจ้าเพียงพระองค์เดียว แต่ภายหลังได้ทรงอนุญาตให้มีการอุปสมบทได้อีกหลายวิธี โดยสรุปวิธีอุปสมบทมีทั้งหมด ๘ อย่าง แต่เฉพาะที่ใช้เป็นหลักมี ๓ อย่าง คือ

๑. เอหิภิกขุอุปสัมปทา การอุปสมบทด้วยพระวาจาว่า “เธอจงมาเป็นภิกษุเถิด”^{๑๘} เป็นวิธีที่พระพุทธเจ้าทรงบวชให้เอง

๒. ติสรณคณุปสัมปทา หรือ สรณคณุปสัมปทา^{๑๙} การอุปสมบทด้วยถึงไตรสรณะ เป็นวิธี ที่ทรงอนุญาตให้พระสาวกทำในยุคต้นพุทธกาล เมื่อคณะสงฆ์ยังไม่ใหญ่นัก เมื่อทรงอนุญาตวิธีที่ ๓ แล้ว วิธีที่ ๒ นี้ ก็เปลี่ยนใช้สำหรับบรรพชาสามเณร

๓. ญัตติจตุตถกัมมอุปสัมปทา การอุปสมบทด้วยญัตติจตุตถกรรม^{๒๐} เป็นวิธีที่ทรงอนุญาตให้สงฆ์ทำ ในเมื่อคณะสงฆ์เป็นหมู่ใหญ่ขึ้นแล้ว และเป็นวิธีใช้สืบมาจนทุกวันนี้

วิธีอุปสมบทอีก ๕ อย่าง ที่เหลือเป็นวิธีที่ประธานเป็นกรณีพิเศษ จำเพาะบุคคล

๔. โอวาทปฏิกคหณุปสัมปทา การอุปสมบทด้วยการรับโอวาท เป็นวิธีที่ทรงอนุญาต แก่พระมหากัสสปเถระ เป็นต้น

๕. ปัญหาพยากรณุปสัมปทา การอุปสมบทด้วยการตอบปัญหาของพระพุทธองค์ เป็นวิธีที่ทรงอนุญาตแก่โสฬกสามเณร

๖. ครุฑมมปฏิกคหณุปสัมปทา (หรือ อัฐครุฑมมปฏิกคหณุปสัมปทา) การอุปสมบทด้วยการรับครุฑธรรม ๘ ประการ เป็นวิธีที่ทรงอนุญาตแก่พระนางมหาปชาบดีโคตรมี^{๒๑}

^{๑๕} ดูรายละเอียดใน วิ.ม.อ. (ไทย) ๑/๗๗๑.

^{๑๖} ดูรายละเอียดใน ม.ม. (ไทย) ๑๓/๓๔๗-๓๔๙/๔๒๑-๔๒๔.

^{๑๗} ดูรายละเอียดใน ขุ.ธ.อ. (บาลี) ๑/๔๐๕.

^{๑๘} วิ.ม. (ไทย) ๔/๑๔/๒๕.

^{๑๙} วิ.ม. (ไทย) ๔/๓๔/๔๒-๔๓.

^{๒๐} วิ.ม. (ไทย) ๔/๖๙/๙๗-๙๘.

^{๒๑} ดูรายละเอียดใน วิ.จุ. (ไทย) ๗/๔๐๒-๔๐๓/๓๑๓-๓๑๙.

๗. พุทธะ อุปสัมปทา การอุปสมบทด้วยทูต เป็นวิธีที่ทรงอนุญาตแก่นางคณิกา (หญิงโสเภณี) ชื่ออัทธมาลี^{๒๒}

๘. อัญญาจิกอาอุปสัมปทา การอุปสมบทมีวาจา ๘ ของภิกษุณี คือ ทำด้วยญัตติจตุตถกรรม ๒ ฝ่าย จากสงฆ์ทั้งสองฝ่าย คือ ภิกษุณีสงฆ์ครั้งหนึ่ง ภิกษุสงฆ์ครั้งหนึ่ง^{๒๓}

การอุปสมบทตามวิธีดังกล่าวมานี้ ข้อ ๑ เป็นการอุปสมบทที่พระพุทธเจ้าทรงใช้กับกุลบุตรผู้มีศรัทธา ในครั้งปฐมโพธิกาล และทรงยกเลิกเมื่อได้มอบให้สงฆ์เป็นผู้รับผิดชอบในกาลต่อมา ข้อ ๒ ทรงอนุญาต ให้ภิกษุเป็นผู้ให้การบรรพชาอุปสมบทซึ่งเป็นการกำหนดให้ใช้เฉพาะกาล ภายหลังอนุญาตให้ใช้กับกุลบุตร ที่มีอายุยังไม่ถึง ๒๐ ปี เป็นสามเณร เรียกว่า บรรพชา ข้อ ๓ นี้เป็นพุทธานุญาตให้สงฆ์เป็นใหญ่ในการ ให้การบรรพชาอุปสมบทและใช้มาถึงปัจจุบันนี้ด้วย สำหรับข้อ ๔-๘ นั้นเป็นการประทานอุปสมบทแก่ กุลบุตรผู้มีความศรัทธาเป็นการเฉพาะบุคคลดังกล่าวมา

๒. สมบัติ ๕ ประการ เพื่อการบริหารความเสี่ยงในการบรรพชาอุปสมบท

กุลบุตรผู้มีความประสงค์จะบรรพชาอุปสมบทในพระพุทธศาสนาจะต้องมีคุณสมบัติตาม พุทธบัญญัติไว้ เพื่อเป็นการป้องกันความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นแก่พระพุทธศาสนาดังกล่าว ผู้วิจัยจะได้แสดง ตามเนื้อหา ดังนี้ คือ ๑) มนุษยสมบัติ ๒) วัตถุสมบัติ ๓) ปริสสมบัติ ๔) สีม่าสมบัติ ๕) กรรมวาจาสมบัติ^{๒๔} ๖) วัตรปฏิบัติเพื่อการบริหารความเสี่ยงระหว่างอุปัชฌาย์และอันเตวาสิก ๗) การป้องกันความเสี่ยงโดย พุทธบริษัท

๓. วัตรปฏิบัติเพื่อการบริหารความเสี่ยง

อุปัชฌาย์วัตรและสัทธีวิหาริกวัตร มีประโยชน์ต่อสังคมสงฆ์ทั้งในภาวะปกติและในภาวะ ที่เกิดความขัดแย้ง กล่าวคือในภาวะปกติ การที่ทั้งสองฝ่ายได้ทำอุปการะต่อกัน สิ่งที่เกิดแน่นอน คือความสามัคคี อย่างแนบแน่น ระหว่างพระอุปัชฌาย์กับสัทธีวิหาริก และวัตรปฏิบัติในพระอาจารย์กับอันเตวาสิก รวมทั้ง พระภิกษุร่วมพระอุปัชฌาย์เดียวกัน หากเกิดความขัดแย้งหรือเกิดอธิกรณ์ การที่คณะสงฆ์ได้ทำอุปการะ ต่อกัน การแก้ปัญหา ก็จะเป็นไปโดยง่าย เพราะทั้งสองฝ่ายจะมีความเคารพยำเกรงกัน บางปัญหาก็แก้ได้ เพราะเห็นแก่พระอุปัชฌาย์หรือเพราะมีความเคารพยำเกรงในพระอุปัชฌาย์ซึ่งถือว่าเป็นเสมือนผู้ให้ กำเนิดในโลกแห่งพระพุทธศาสนา อุปัชฌาย์วัตรและสัทธีวิหาริกวัตรจึงเป็นสายสัมพันธ์เพื่อความสามัคคี ในหมู่สงฆ์

^{๒๒} วิ.จุ.(ไทย) ๗/๔๓๐/๓๕๘.

^{๒๓} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์, พิมพ์ครั้งที่ ๒๘, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ ผลิติมม์, ๒๕๕๙), หน้า ๕๗๕-๕๗๖.

^{๒๔} สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, วินัยมุข เล่ม ๑, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๕-๖.

หน้าที่ในการดูแลระหว่างพระอุปฌาย์กับสัทธีวิหาริก อาจารย์กับอันเตวาลิกนั้นจัดเป็นวัตรปฏิบัติที่ต้งาม ผู้วิจัยจะได้นำเสนอเป็น ๒ ประเด็น คือ ๑) สัทธีวิหาริกวัตร ๒) อุปฌาย์วัตร ๓) การถือนิสัย

พุทธวิธีการบริหารความเสี่ยงเพื่อประยุกต์ใช้ในคณะสงฆ์ไทย

จากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยง และพุทธวิธีเกี่ยวกับการบรรพชาอุปสมบทในครั้งพุทธกาลที่ได้นำเสนอมานั้น ผู้วิจัยจะได้นำหลักการบริหารความเสี่ยงตามหลักของ COSO ซึ่งเมื่อนำพุทธวิธีเกี่ยวกับการอุปสมบทและวัตรปฏิบัติของพระสงฆ์ที่อยู่ร่วมกันมาบูรณาการกับหลักการบริหารความเสี่ยงตามหลักของ COSO จะได้พุทธวิธีการบริหารความเสี่ยง ซึ่งมี ๕ องค์ประกอบ) คือ

๑) การควบคุมการอุปสมบทของคณะสงฆ์ไทย (Control Environment) ในปัจจุบันคณะสงฆ์ร่วมกับฝ่ายปกครองได้ทำการตรวจสอบประวัติ ของกุลบุตรผู้สมัครที่ขอเข้ามาบรรพชาอุปสมบทจากทะเบียนประวัติของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อตรวจสอบว่ามีได้เป็นผู้ก่อการร้าย มีคดีอาญา หรือหลบหนีคดีความหรือไม่ และต้องมีความพร้อมในการบรรพชาอุปสมบทตามกำหนดที่คณะสงฆ์กำหนดไว้เพื่อจักได้มีเวลาศึกษาพระธรรมวินัยได้เต็มที่

๒) การประเมินความเสี่ยงเกี่ยวกับการอุปสมบท (Risk Assessment) กุลบุตรผู้ที่ได้บรรพชาอุปสมบทแล้วได้ประพฤติปฏิบัติชอบตามหลักพระธรรมวินัย

๓) กิจกรรมการควบคุมการอุปสมบท (Control Activities)

๔) ข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสารเกี่ยวกับการอุปสมบท (Information and Communication)

๕) การติดตามและประเมินผลเกี่ยวกับการอุปสมบท (Monitoring)

มาประยุกต์ใช้ตามกรอบเนื้อหา ๓ ด้าน คือ ด้านการคัดสรรบุคลากรเข้าสู่พุทธบริษัท ด้านการจัดการศึกษา และด้านการอาจริณย เป็นผู้บวชเพราะความศรัทธา เป็นการบวชที่ผู้บวชต้องการจะศึกษาพระธรรมเพราะมีความเชื่อว่าการบวชจะนำชีวิตให้พ้นแห่งความทุกข์ มุ่งนิพพานและความสงบเป็นที่ตั้ง ซึ่งการบวชด้วยสำนึกนี้ ในปัจจุบันมีน้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับบวชด้วยสาเหตุอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะในปัจจุบันเป็นยุคแห่งวัตถุนิยม คนส่วนมากเห็นความสุขในชีวิตขึ้นอยู่กับปัจจัยทางวัตถุเป็นสำคัญ เป็นผู้บวชเพื่อศึกษาและรู้บาปบุญคุณโทษ เป็นการบวชเพราะต้องการศึกษาพระธรรมวินัยเพื่อนำมาช่วยให้การดำรงชีวิตมีความสุขดียิ่งขึ้น มิใช่บวชตามค่านิยมในสังคม เป็นการบวชที่ผู้บวชตัดสินใจบวชเพราะไม่ต้องการให้ตนเองถูกคนในสังคมตำหนิตืดเย็น ไม่ได้เป็นการบวชที่เกิดจากความศรัทธาของผู้บวชแต่อย่างใด หรืออาจจะตัดสินใจบวชเพราะเห็นเพื่อน ๆ ของตนบวชก็เป็นได้ ส่วนผู้บวชตามประเพณี เป็นการบวชเพื่อเจริญรอยตามประเพณีเก่า ๆ ซึ่งการบวชแบบนี้ มักจะเกิดขึ้นจากความประสงค์ของผู้ปกครอง หรือบิดามารดาของผู้บวชเป็นสำคัญ

สรุปและข้อเสนอแนะ

การนำกระบวนการบริหารความเสี่ยงมาใช้ในองค์กร ช่วยเป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่า การดำเนินการต่าง ๆ ขององค์กร มีการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ เนื่องจากการบริหาร ความเสี่ยงเป็นการทำนายอนาคตอย่างมีเหตุมีผล มีหลักการและหาทางลดหรือป้องกันความเสียหาย ในการทำงานแต่ละขั้นตอนไว้ล่วงหน้า หรือในกรณีที่พบกับเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบกับ ปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่นหรือหากเกิดความเสียหายขึ้น จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำ กระบวนการบริหารความเสี่ยงมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการไว้ล่วงหน้า เมื่อเกิดสถานการณ์วิกฤตขึ้น องค์กรเหล่านั้นจะประสบกับปัญหาและความเสียหายที่ตามมาโดยยากที่จะแก้ไข ดังนั้น การนำ กระบวนการบริหารความเสี่ยงมาช่วยเสริมร่วมกับการทำงาน จะช่วยให้ภาระงานที่ปฏิบัติการอยู่เป็นไป ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และป้องกันโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงและปัญหาที่จะเป็นอุปสรรคต่อการ ดำเนินงาน

การควบคุมในเรื่องการศึกษานี้ ในสมัยพุทธกาลพระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ในเรื่องการถือินสัย มีข้อกำหนดอย่างชัดเจนว่า ต้องถือินสัยในสำนักของอุปัชฌาย์จนกว่าจะครบ ๕ พรรษา เพื่อจะได้มีปัญญา รักษาตน หากมีพรรษาครบ ๕ แล้วยังไม่มีสติปัญญาพอที่จะปกครองตัวเองได้จะต้องถือินสัยอยู่ในสำนัก ของอุปัชฌาย์ของตนต่อไป ข้อปฏิบัติเกี่ยวกับข้อวัตรปฏิบัติระหว่างพระอุปัชฌาย์กับสัทธีวาทิกนี้ จัดเป็น พุทธวิธีการบริหารความเสี่ยงในทางด้านการจัดการศึกษา

ปัจจุบัน มหาเถรสมาคมได้มีมติมหาเถรสมาคม เรื่อง ขอความเห็นชอบกำหนดระยะเวลาที่จะบรรพชา อุปสมบท และหลักสูตรการอบรม โดยสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยกำหนดระยะเวลาที่จะ บรรพชาอุปสมบท ระยะสั้น ๑๕ วัน และ ๓๐ วัน และกำหนดให้เรียนหลักคำสอน เพื่อให้ผู้บรรพชา อุปสมบทได้ศึกษาเล่าเรียนหลักคำสอนและข้อควรปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา ผลการศึกษาสรุปได้ ดังต่อไปนี้

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑.๑ ข้อเสนอแนะต่อคณะสงฆ์

๑) ควรทำความร่วมมือกับสาธารณสุข เพื่อตรวจสอบคุณสมบัติทางด้านกายภาพของกุลบุตร ว่าเป็นผู้มีเพศชายแท้ ไม่เป็นอุกโตพยัญชนก และตรวจเช็คสุขภาพจิต ไม่เป็นผู้มีภาวะไม่ปกติ และเป็นการ ตรวจสอบว่าเป็นโรคต้องห้ามที่เกี่ยวข้องกับการบวช

๒) ควรทำความร่วมมือกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อตรวจสอบประวัติของกุลบุตร เพื่อเป็นการคัดกรองผู้มีประวัติไม่ดีเกี่ยวข้องกับอาชญากรรม เป็นต้น

๓) ควรสร้างความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยสงฆ์ เพื่อสร้างความร่วมมือในการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอน เพื่อจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรพุทธศาสนศึกษาของมหาเถรสมาคม

๔) ควรมีโครงการส่งเสริมพระสงฆ์ที่มีความรู้ ความสามารถไปอยู่ต่างจังหวัด ในท้องถิ่นต่างๆ โดยร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อสั่งสอนอบรมประชาชนในท้องถิ่นให้มีความรู้ ความเข้าใจอย่างถูกต้องในพระพุทธศาสนา

๕) ควรมีระเบียบปฏิบัติสอบสวนก่อนบวช ควรให้มาอยู่วัดก่อนบวชสักระยะเวลาหนึ่ง เพื่อรับการอบรมสั่งสอนก่อนบวช

๖) การจัดโครงการบรรพชาอุปสมบทหมู่เป็นระยะ ๆ เพื่อความสะดวกและเป็นการจัดการเรียนการสอนได้อย่างทั่วถึง ผู้ที่บวชจะได้รับการศึกษาและปฏิบัติตามพระธรรมวินัยให้ได้ผลจริงจังตามหลักสูตรและระเบียบที่วางไว้

๗) พระอุปัชฌาย์ และอาจารย์ต้องเอาใจใส่อย่างจริงจังในการปฏิบัติหน้าที่ในการควบคุมดูแลและสั่งสอนอบรมสัทธิวิหาริกของตนอย่างใกล้ชิด ไม่ปล่อยให้ประพฤตินอกพระธรรมวินัย ไม่มีสมณสังวรตามวินัยของพระ ควรช่วยกันกำจัดพระที่เป็นอสังขมิให้ทำความเสื่อมเสียแก่พระพุทธศาสนา

๘) ลงโทษสัทธิวิหาริก และอันตวาสิกที่ประพฤติดิฉิพระธรรมวินัยที่นำความเสื่อมเสียและเสียหายแก่พระพุทธศาสนาอย่างเด็ดขาดและจริงจัง

๑.๒ ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาล

๑) รัฐบาลควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา ในการแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา ควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาให้ชัดเจน

๒) รัฐบาลจะต้องมีนโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการศึกษาแห่งชาติ โดยบูรณาการกับพุทธธรรม มีการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการที่กำหนดไว้อย่างจริงจังต่อเนื่อง

๓) รัฐบาลควรจัดทำโครงการบรรพชาอุปสมบทเฉลิมพระเกียรติเพื่อถวายเป็นพระราชกุศลเป็นประจำ เพื่อเป็นการฝึกอบรมข้าราชการให้มีความใกล้ชิดกับพระพุทธศาสนา และได้นำหลักคำสอนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

๔) รัฐบาลควรจัดทำแผนทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพื่อเป็นแผนแม่บทและกรอบในการทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติ

๕) รัฐบาลควรออกกฎหมายอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาเพื่อเป็นกฎหมายลูกรองรับมาตรา ๗๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๖) รัฐบาลควรร่วมมือกับคณะสงฆ์ เพื่อปรับปรุงพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ให้มีความทันสมัย และสอดคล้องกับข้อประพฤติปฏิบัติให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

๑.๓ ข้อเสนอแนะต่อองค์การพระพุทธศาสนา

๑) องค์การพระพุทธศาสนาจะต้องตระหนักในบทบาทและภารกิจในการทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา เพื่อให้พระพุทธศาสนาได้มีบทบาทในการแก้ไขปัญหาสังคม การพัฒนาสังคมและการส่งเสริมความมั่นคงของชาติควรมีการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการในการทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาที่ชัดเจน

๒) กรรมการขององค์การพระพุทธศาสนาจะต้องปฏิบัติตนและปฏิบัติงานตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะอิทธิบาท ๔ สังคหวัตถุ ๔ ความซื่อสัตย์และความเสียสละ

๓) ควรจัดตั้งและอบรมอาสาสมัครพระพุทธศาสนา เพื่อระดมประชาชนและเยาวชนชาวพุทธที่มีความศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา มาเป็นอาสาสมัครส่งเสริมพระพุทธศาสนา เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ร่วมมือในการแก้ไขภัยต่างๆ ที่เกิดแก่พระพุทธศาสนา

๔) ส่งเสริมพระพุทธศาสนาด้วยความเข้มแข็งจริงจังยั่งยืน ทั้งศาสนสถาน ศาสนวัตถุ ศาสนพิธี ศาสนบุคคล และศาสนธรรม โดยเฉพาะการเผยแผ่ศาสนธรรม ต้องรู้จักเลือกเฟ้นธรรมะที่เหมาะสมแก่เหตุการณ์และสภาพของแต่ละบุคคล ประกอบด้วยวิธีการอธิบายที่อาศัยความจริงและเหตุผลให้ชัด

บรรณานุกรม

คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน. **คู่มือบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน**. ม.ป.ท., ๒๕๕๔.

เจนเนตร มณีนาถ และคณะ. **การบริหารความเสี่ยงระดับองค์กรจากหลักการสู่ภาคปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ชัมชิมเท็ม จำกัด, ๒๕๕๘.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์**. พิมพ์ครั้งที่ ๒๘. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ผลิธรรม, ๒๕๕๙.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

_____. **พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาเตปิฎก ๒๕๐๐**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส. **วินัยมุข เล่ม ๑**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๑.

เว็บไซต์

เมธา สุวรรณสาร. **คู่มือการบริหารความเสี่ยงขององค์กร**. [ออนไลน์], แหล่งที่มา : [https:// itgthailand.
wordpress.com/](https://itgthailand.wordpress.com/) [๑๕ มกราคม ๒๕๖๐].

Siri Thongsiri. **Enterprise Risk Management and Internal Control Framework**. Bangkok,
2003. [Online], Available : <http://ozthaialumni.in.th/do>. [10 December 2550].